
TRYPETESA LAMPAS (HANCOCK, 1849), EEN NIEUWE RANK-
POTIGE VOOR DE BELGISCHE KUST.

G. RAPPÉ & E. ENEMAN

Het is geen onbekend feit dat de Heremietkreeft met tal van organismen in associatie leeft. Deze associaties kunnen van zeer uiteenlopende aard zijn, van onschuldig commensalisme en interessant mutualisme tot obligaate parasitisme (waarbij de heremiet zelf gastheer is).

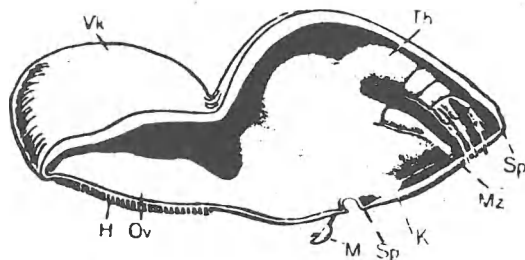
Een lading van een 50-tal Heremietkreeften *Eupagurus bernhardus*, gevangen in de nacht van 10 op 11 februari 1984 door kustvissers, werd in dit verband eens wat grondiger bekeken. Over de resultaten leest u later nog wel meer, maar over één organisme willen we het hier toch speciaal hebben.

Aan de binnenzijde van de Wulkenschelpen die door de Heremietkreeften bewoond waren, vooral rond de columella, werden af en toe oranjeachtige vlekken gezien, soms met een radiaire tekening die van een putje of een gleufje in de kalk uitstraalde. Bij openbreken van de schelp op die plaatsen bleek zich telkens onder een dun kalklaagje een platte weke structuur te bevinden. Onmiddellijk rees het vermoeden te doen te hebben met *Trypetesa lampas* (Hancock, 1849), een rankpotige die erg afwijkt van wat we normaal voor ogen houden als we aan deze groep denken (zeepokken en eendemossels). Controle aan de hand van literatuur (Boschma, 1961; Nilsson-Cantell, 1978) bevestigde dit vermoeden.

Trypetesa lampas behoort tot de Acrothoracica, een groep borende rankpotigen met zachte carapax, zonder kalkplaten. Het substraat waarin de diverse soorten van deze kleine groep boren is erg gevarieerd, rond één constante: kalk. Zo werden ze reeds aangetroffen in wanden van Zeepokken, in schelpen van Keverslakken, Buikpotigen en Bivalven, in koraal, in kalksteen, In West-Europa is als enige vertegenwoordiger de genoemde soort gekend.

Trypetesa lampas kent een sterk uitgesproken sexueel dimorfisme. De vrouwtjes kunnen tot 20 mm groot worden en bevinden zich in het substraat. De mannetjes zijn zogenaamde dwergmanne-

tjes, maximaal 1.2 mm groot. Ze zijn eigenlijk niet meer dan een 'zelfstandig' leven leidend voortplantingsstelsel. Ze zetten zich op de vrouwtjes vast en dringen haar mantel binnen voor de bevruchting. De vrouwtjes bestaan uitwendig uit twee delen: een platte schijf, die de aanhechting met het substraat verzorgt, en het gedeelte waarin de gereduceerde rankpootjes verborgen zitten, dat ook afgeplat is, maar loodrecht op het vorige deel gericht

Trypetesa lampas Hancock.

Van opzij gezien; linkermantel verwijderd.
Volwassen wijfje. Symmetrisch exemplaar
(vergroot).

- H = chitineuze aanhechtingsschijf
- K = achterste kopdeel
- VK = voorste kopdeel
- M = larvaal mannetje
- Mz = vertakte mondcirrus
- Ov = ovarium
- Sp = de beide einden der mantelplooi
- Th = thorax met 3 paar onvertakte cirri

(naar Boschma e.a., 1961)

exemplaren in dezelfde schelp gaat. Het grootste ex. mat 8 mm.

Het vroeg of laat vaststellen van *Trypetesa lampas* aan onze kustlag eigenlijk in de lijn van de verwachting. Ze is o.a. gekend van het Kanaal (Marine Biological Association, 1957; Glaçon, 1977), Nederland (Lucas, 1958), de oostkust van Engeland (type-localiteit), Helgoland, Sylt, ... (Nilsson-Cantell, 1978).

Het recente kaartje van de verspreiding in West-Europa, opgesteld door Nilsson-Cantell (1978) is overigens erg onvolledig.

staat (zie figuur). De mantelopening is op de schelp van de Heremiet te zien als een gleufje, waarlangs de watercirculatie gebeurt. Omtrent het voedsel bestaat maar weinig zekerheid. Waarschijnlijk bestaat het uit kruimels van de heremientafel of ander organisch debris (uitwerpselen van de heremiet?).

Wat men ziet op de schelpen zijn dus sporen van aanwezigheid van de vrouwtjes. Het betreffende heremietenstaal leverde na volledige controle een 9-tal vrouwtjes op, met sporen van vroegere aanwezigheid (holten in de kalk) van nog minstens 2 andere. Helaas werden de gegevens niet per schelp apart genoteerd, maar we kunnen toch afleiden dat het om minstens drie keer drie

SUMMARY

Out of some fifty *Buccinum* shells inhabited by the pagurid *Eupagurus bernhardus* a total of 9 specimens of the acrothoracic cirriped *Trypetesa lampas* (Hancock, 1849) could be isolated. The species is recorded for the first time from the Belgian coast.

LITERATUUR

- Boschma, H., F. de Graaf, L.B. Holthuis & J.A.W. Lucas, 1961. Rankpotigen (Cirripedia). S.W.G.Tabellenserie, nr.19, 27 p.
- Glaçon, R., 1977. Faune et Flore du littoral du Pas-de-Calais et de la Manche Oriental. Ed. Inst. Biol. marit.rég. Wimereux. 51 p.
- Lucas, J.A.W., 1958. *Alcippe lampas* Hancock, Fauna nov. spec. Het Zeepaard, 18(3): 35-38.
- Marine Biological Association, 1957. Plymouth Marine Fauna.457 p.
- Nilsson-Cantell, C.-A., 1978. Cirripedia Thoracica and Acrothoracica. Marine Invertebrates of Scandinavia, 5: 1-134.

Kapelstraat 3
9890 Ursel

St-Jansstraat 58
8400 Oostende

OPROEP.

G. RAPPÉ

Sinds het laatste overzicht van eikapsels van haaien en roggén zijn weeral twee jaar verlopen, tijd dus om een nieuwe balans op te maken. Wil iedereen die nog gegevens bezit die niet doorgegeven zijn dit alsnog doen ? Als je niet zeker bent, geef ze dan nog maar eens door. Zo is het verslag alleen maar vollediger. De resultaten leest u in één van de volgende nummers.